

ਫਸਲ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ

ਇਸ ਸੰਭਾਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਡੀਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਹਿਤ 13 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾਨ , 3 ਬਿਊਰੋ , 9 ਪ੍ਰਾਐਜਨਾ ਨਿਦੇਸ਼ਾਲਏ , 2 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਕੇਂਦਰ , 27 ਸੰਪੂਰਣ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਅਨੁਸੰਧਾਨਪ੍ਰਾਐਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ 5 ਸੰਪੂਰਣ ਭਾਰਤੀ ਨੈੱਟਵਰਕਪ੍ਰਾਐਜਨਾਵਾਂਕਾਰਿਆਰਤ ਹਨ । ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਸੰਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਰਿਵਾਲਵਿੰਗ ਫੰਡ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀਪਰਯੋਜਨਾਵਾਂਨੂੰ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਮੰਜੂਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਭਾ . ਕ੍ਰਿ . ਅਨੁ . ਪ . ਮੁੱਖਆਲਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇਸ ਸੰਭਾਗ ਵਿੱਚ 6 ਕਮੇਡਿਟੀ ਸਬਜੈਕਟ ਉੱਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਭਾਗ ਹਨ - (1 .) ਖਾਦਿਅ ਅਤੇ ਚਾਰਾ ਫਸਲਾਂ (2 .) ਤੀਲਹਨ ਅਤੇ ਦਲਹਨ (3 .) ਵਿਅਵਸਾਇਕ ਫਸਲਾਂ (4 .) ਬੀਜ (5 .) ਪਾਦਪ ਸੁਰੱਖਿਆ (6 .) ਬੌਧਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਅਧਿਕਾਰ । ਸਹਾਇਕ ਮਹਾਨਿਦੇਸ਼ਕ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ । 3 ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵੱਖਰਾ ਵਿਗਿਆਨੀ / ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਮਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਪਸਚਿਵ (ਫਸਲ ਵਿਗਿਆਨ) ਅੰਤਰਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮਾਮਲੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਨਤੀਜਾ - ਫਸਲ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਭਾਗ ਦਾ ਫਰੇਮਵਰਕ ਡਾਕਿਊਮੈਂਟ (1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2011 - 31 ਮਾਰਚ 2012)

ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲੇਖਾ ਜੇਖਾ ਰਿਪੋਰਟ (1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2011 - 31 ਮਾਰਚ 2012)

ਅਗੇਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ

ਵੱਖਰਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਉੱਨਤ ਫਸਲ ਕਿਸਮਾਂ / ਸੰਕਰੋਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਹਿਕਾਇਤੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਰਤੋ ; ਦਕਸ਼ , ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀ , ਪਰਿਆਵਰਣ ਹਿਤੈਸ਼ੀ , ਟਿਕਾਊ ਫਸਲ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ; ਮੌਲਕ , ਰਣਨੀਤੀਕ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਕ ਫਸਲ ਵਿਗਿਆਨ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ।

ਬੀਜ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਬੇਰੜਾ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਜਨਕ ਬੀਜ ਉਤਪਾਦਨ

ਬੂਟੀਆਂ , ਕੀੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੂਕਸ਼ਮਜੀਵਾਂ ਦਾ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਵਰਤੋਂ

ਫਸਲ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਗਹਨ ਗਿਆਨ ਪਰਾਮਰਸ਼ ਦਾਤਰੀ ਸੇਵਾ

ਉਪਲਬਧੀਆਂ

ਵੱਖਰਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀਆਂ ਲਈ 3300 ਉੱਚ ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਮਾਂ / ਸੰਕਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ; ਸੰਪੂਰਣ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਮਬੱਧਪ੍ਰਾਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ; 1960 ਅਤੇ 1990 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਰਿਤ ਅਤੇ ਪੀਤ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ; ਸਾਲ 1950 - 51 ਦੀ ਤੁਲਣਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਖਾਦਿਆਂ , ਤੇਰਿਆ - ਸਰਸੋਂ ਅਤੇ ਕਪਾਸ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਔਸਤ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਿੱਚ 2 - 4 ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ।

1970 ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਾਜ਼ਰਾ ਅਤੇ ਕਪਾਸ ਦੇ ਸੰਕਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ; ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੰਕਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜਿਵੇਂ ਅਪਾਰੰਪਰਿਕ ਫਸਲਾਂ - ਅਲਸੀ , ਰੁਸੁਮ , ਝੋਨਾ , ਅਰਹਰ ਅਤੇ ਤੇਰਿਆ - ਸਰਸੋਂ ; ਕਵਾਲਿਟੀ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਮੱਕਾ (ਕਿਊਪੀਏਮ) ਅਤੇ ਬੇਬੀ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਉਪਜ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਚ ਪੇਸ਼ਣ ਮਾਨ ਵਾਲੇ ਏਕਲ ਕਰਾਸ ਸੰਕਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ।

ਕਈ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਬਾਅ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਕਵਾਲਿਟੀ ਜੀਨ ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ; ਦਲਹਨੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਫਸਲ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਲਈ ਅਗੋਤੀ ਅਤੇ ਉਪਯੁਕਤ ਪਾਦਪ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ; ਕਈ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਰੜਾ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪਰਭਾਵੀ ਨਰ ਧਨ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ।

ਪ੍ਰਸਾ ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ ਆਨੁਵੰਸ਼ਿਕ ਪ੍ਰਸਠਭੂਮੀ ਵਿੱਚ IRBB - 55 ਨੂੰ ਜੀਨ ਦਾ xa13 ਅਤੇ xa21 ਮੇਲਿਕਿਊਲਰ ਮਾਰਕੇ ਸਹਾਇਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ । ਪਿਰਾਮਿਡ ਅਤੇ ਬੈਕਕਰਾਸ ਟਰਾਂਸਫਰ ਦਾ ਸਫਲ ਪ੍ਰਯੋਗ । ਇਸ ਤੋਂ ਝੁਲਸਿਆ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲ ਉੱਨਤ ਪ੍ਰਸਾ ਬਾਸਮਤੀ - 1 ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ।

ਸਰਸੋਂ ਵਿੱਚ ਨਰਬੰਧਿਅਤਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਾਨੇ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਜੀਨ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਫਰਟਿਲਿਟੀ ਰੇਸਟੋਰਰ ਜੀਨ ਲਈ ਸਕਾਰਮਾਰਕਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਬਲਾਸਟ ਰੋਗ ਦਾ ਡਾਕੂ Pi - Kh ਜੀਨ ਕਲੋਨ ਅਤੇ ਲੱਛਣ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਪਰਾਜੀਨੀ ਝੋਨਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਜੀਨ ਦੀ ਵੈਦਿਅਤਾ ।

ਪਰਾਜੀਨੀ ਬੂਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰਲਾ ਜੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਏਰਬੀਡੋਪਸਿਸ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਗਈ ।

ਸੁੱਕਿਆ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲ ਕਣਕ ਕਿੱਸਮ C306 ਵਲੋਂ ਸੁੱਕਿਆ ਦਬਾਅ ਉੱਤਰਦਾਈ ਕਾਰਕ TaCBF5 ਅਤੇ TaCBF9 ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਣਾ ।

ਸੰਸਾਰਿਕ ਜਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੇ ਕਰੋਮੋਸੋਮ 11 ਦੇ 67 ਲੱਖ ਆਧਾਰੀਏ ਜੋੜੇ ਦਾ ਅਨੁਕ੍ਰਮਣ ।

33 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਡੀਏਨਏ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿਟਿੰਗ ; ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ 2215 ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ।

ਏਨਬੀਪੀਜੀਆਰ , ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੰਗਲੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੀ 3 , 46 , 000 ਜਰਮਪਲਾਜਮ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ ਦਾ ਹਿਫਾਜ਼ਤ । ਏਨਬੀਏਆਈਏਮ , ਮਊ ਵਿੱਚ 2517 ਸੂਕਸ਼ਮਜੀਵੋਂ ਦਾ ਸੰਵੰਧਨ (394 ਬੈਕਟੀਰੀਆ , 2077 ਫਫੂਂਦ , 36 ਏਕਟਿਨੋਮਾਇਸਿਟਸ ਅਤੇ 10 ਯੀਸਟ ਫਰਕ । ਆਈਏਆਰਆਈ , ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 1 , 75 , 000 ਕੀਟ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਡੇਟਾਬੇਸ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਏਨਬੀਪੀਜੀਆਰ , ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲਵਾਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਪਾਦਪ ਜਰਮਪਲਾਜਮ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡਾਕਿਊਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਣ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪਰਿਕ੍ਰਿਆ ਵਿਕਸਿਤ । 77 ਪਾਦਪ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ 482 ਪ੍ਰਭੇਦੋਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਕਈ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਮੀਲੂਪਰ ਕੈਟਰਪਿਲਰ ਦੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਪਰਬੰਧਨ ਲਈ ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗੁਣਨ ਕਰਣ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਹਿਤ ਜੈਵਕੀਟਨਾਸ਼ੀ ਫਰਕ DOR Bt - 1 ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ KNOCK W . P ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਕੇ ਵਿਆਵਸਾਈਕਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਟਰਾਇਕੋਗਰਾਮਾ ਚਿਲੇਨਿਸ (ਇੰਡੋਗਰਾਮਾ) ਦੇ ਏਂਡੋਸਲਫਾਨ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲ ਫਰਕ ਦਾ ਵਿਕਾਸ । ਬਾਸਮਤੀ ਝੋਨਾ , ਕਪਾਸ , ਸਰਸੋ , ਛੇਲੇ ਅਤੇ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੀ ਕੀਟ ਪਰਬੰਧਨ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ।

ਇੰਡਿਅਨ ਇੰਫੋਰਮੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ (INDUS) ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਲੁਪਤਪ੍ਰਾਏ ਕਿੱਸਮ ਡੇਟਾਬੇਸ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਭਾਰਤੀ ਪਰੀਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ 35 ਫਸਲਾਂ ਦੇ DUS ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਮਾਨਦੰਡਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ।

ਮੇਗਾ ਬੀਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 2006 - 07 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਉੱਨਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਦੁਗੁਣਾ ਕਰਕੇ 606 , 000 ਕੁਇੰਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ; ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਖੇਤੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਢੇਤਰੀ ਸੰਭਵ ਹੋਈ ।

ਬਾਗਵਾਨੀ ਸੰਭਾਗ

ਵਿਜਨ

ਪੇਸ਼ਾ , ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਾਗਵਾਨੀ ਦੇ ਸਰਵਾਂਗੀਣ ਅਤੇ ਤਪਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਾਗਵਾਨੀ ਸੰਭਾਗ ਨੂੰ ਸਪੁਰਦ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਮਿਸ਼ਨ

ਬਾਗਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਕਾਸ

ਲਕਸ਼

ਬਾਗਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਨਿਯੋਜਨ , ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਰਿਪੋਜ਼ਿਟਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਣਾ ।

ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚਾ

ਬਾਗਵਾਨੀ ਸੰਭਾਗ ਦਾ ਮੁੱਖਆਲਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਭਵਨ - । । , ਪ੍ਰਸ਼ਾ ਕੈਂਪਸ , ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ । ਇਸ ਸੰਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਮੇਡਿਟੀ / ਸਬਜੈਕਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਭਾਗ (ਬਾਗਵਾਨੀ । ਅਤੇ । । ਦੇ ਇਲਾਵਾ) ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੰਗ , ਸੰਸਥਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ - V ਵਿਭਾਗ ਹੈ । ਉਪਮਹਾਨਿਦੇਸ਼ਕ (ਬਾਗਵਾਨੀ) ਦੇ

ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਾਰਿਆਰਤ ਇਸ ਸੰਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਮਹਾਨਿਦੇਸ਼ਕ , ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਪਸਚਿਵ (ਬਾਗਵਾਨੀ) ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ । ਭਾ . ਕ੍ਰਿ . ਅਨੁ . ਪ . ਦਾ ਬਾਗਵਾਨੀ ਸੰਭਾਗ 10 ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ , 6 ਨਿਦੇਸ਼ਾਲਯੋਂ , 7 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਕੇਂਦਰਾਂ , 13 ਸੰਪੂਰਣ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਅਨੁਸੰਧਾਨਪਰਯੋਜਨਾਵਾਂਅਤੇ 6 ਨੈੱਟਵਰਕਪ੍ਰਾਯੋਜਨਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਸਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰਿਏ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਗਵਾਨੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਉੱਤੇ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਅਗੇਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ

ਬਾਗਵਾਨੀ (ਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਟ , ਫਲ , ਆਲੂ ਸਹਿਤ ਸਬਜ਼ੀਆਂ , ਕੰਦੀਏ ਫਸਲਾਂ , ਮਸ਼ਰੂਮ , ਕਟ ਫਲਾਵਰ ਸਮੇਤ ਸ਼ੋਭਾਕਾਰੀ ਬੂਟੇ , ਮਸਾਲੇ , ਰੋਪਣ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਔਸ਼ਧੀਏ ਏਵਮ ਸਰੰਧੀਏ ਬੂਟੇ) ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਆਰਥਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਯੋਗਦਾਨ 30 . 4 ਫੀਸਦੀ ਹੈ । ਭਾ . ਕ੍ਰਿ . ਅਨੁ . ਪ . ਦਾ ਬਾਗਵਾਨੀ ਸੰਭਾਗ ਇਸ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਆਨੁਵੰਸ਼ਿਕ ਸੰਸਾਧਨ ਵਧਾਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਤੋਂ , ਉਤਪਾਦਨ ਯੋਗਤਾ ਵਧਾਣਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਪਰਿਆਵਰਣ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਤਰੀਕਾਂ ਵਲੋਂ ਘੱਟ ਕਰਣਾ ਆਦਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਦੀ ਅਗੇਤ ਹੈ ।

o ਆਨੁਵੰਸ਼ਿਕ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਪਰਭਾਵੀ ਪਰਬੰਧਨ , ਵਾਧਾ , ਜੈਵ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀ , ਉੱਚ ਉਤਪਾਦਕ , ਕੀਟ ਅਤੇ ਰੋਗ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅਜੈਵਿਕ ਦਬਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹਨੇ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥਾਵਾਨ ਉੱਨਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ।

o ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਬਢਾਨੇ ਹੇਤੁ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਾਂ ਲਈ ਸੁਧਰੀ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜੋ ਜੈਵਿਕ ਅਤੇ ਅਜੈਵਿਕ ਦਬਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਵਾਦ , ਤਾਜ਼ਗੀ , ਸਿਹਤ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣ ਵਰਗੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਣ ।

o ਵੱਖਰਾ ਬਾਗਵਾਨੀ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਸਥਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੁਆਰਾ ਉਤਪਾਦਨ , ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਵਿਵਿਧਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਣਾ , ਫਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਣਾ ।

o ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ ਤਤਵੋਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਠੀਕ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੱਧਤੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਣਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਨੈਦਾਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵਲੋਂ ਕੀਟ ਅਤੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਣਾ ।

- o ਮਕਾਮੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੱਮਝਕੇ ਜੈਵਵਿਵਿਧਤਾ ਦੇ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਊ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਣਾ ।
- o ਅਜਿਹੀ ਉਤਪਾਦਨ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਣਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਅਪਸ਼ਿਸ਼ਟ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਅਪਸ਼ਿਸ਼ਟ ਦੇ ਅਧਿਕਤਮ ਪੁਨਰਉਪਯੋਗ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇ ।
- o ਜਿਆਦਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਲਈ ਫਲਾਂ , ਸਬਜ਼ੀਆਂ , ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਤਾਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮਾਂ ਤੱਕ ਬਨਾਏ ਰੱਖਣਾ , ਉਤਪਾਦ ਵਿਵਿਧਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਸੰਵਰਧਨ ।
- o ਸਮੁਦਾਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸੱਮਝਕੇ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਪਰਭਾਵੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥਾ ਉਸਾਰੀ ਕਰਣਾ ।

ਉਪਲਬਧੀਆਂ

ਭਾਰਤੀ ਬਾਗਵਾਨੀ ਦੀਆਂ ਝਲਕ

- o ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਸਭਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇਸ਼ ।
- o ਆਮ , ਕੇਲਾ , ਨਾਰੀਅਲ , ਕਾਜੂ , ਪਪੀਤਾ , ਅਨਾਰ ਆਦਿ ਦਾ ਸਿਖਰ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇਸ਼ ।
- o ਮਸਾਲੀਆਂ ਦਾ ਸਭਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਤਪਾਦਕ ਅਤੇ ਨਿਰਿਆਤਕ ਦੇਸ਼ ।
- o ਅੰਗੂਰ , ਕੇਲਾ , ਕਸਾਵਾ , ਮਟਰ , ਪਪੀਤਾ ਆਦਿ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨ
- o ਤਾਜ਼ਾ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਿਆਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ 14 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਿਤ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ 16 . 27 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ।
- o ਬਾਗਵਾਨੀ ਉੱਤੇ ਸਮੁਚਿਤ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਣ ਵਲੋਂ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਨਿਰਿਆਤ ਵਧਿਆ । ਬਾਗਵਾਨੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿੱਚ 7 ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ਣਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰੇਜ਼ਗਾਰ ਮੋਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਈ ।
- o ਕੁਲ 72 , 974 ਆਨੁਵੰਸ਼ਿਕ ਸੰਸਾਧਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਲਾਂ ਦੀ 9240 , ਸੱਬਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੰਦੀਏ ਫਸਲਾਂ ਦੀ 25 , 400 , ਰੇਪਣ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਮਸਾਲੀਆਂ ਦੀ 25 , 800 , ਐਸ਼ਧੀਏ ਅਤੇ ਸਰੰਧੀਏ ਬੂਟੀਆਂ ਦੀ 6 , 250 , ਸਜਾਵਟੀ ਬੂਟੀਆਂ ਦੀ 5300 ਅਤੇ ਮਸ਼ਰੂਮ ਦੀ 984 ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ।

o ਆਮ , ਕੇਲਾ , ਨਿੰਬੂ ਵਰਗੀਏ ਫਲਾਂ ਆਦਿ ਵਰਗੀ ਕਈ ਬਾਗਵਾਨੀ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਉਪਲੱਬਧ ਜਰਮਪਲਾਜਮ ਦਾ ਆਣਵਿਕ ਲੱਛਣ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

o 1 , 596 ਉੱਚ ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਬਾਗਵਾਨੀ ਫਸਲਾਂ (ਫਲ - 134 , ਸਬਜੀਆਂ - 485 , ਸਜਾਵਟੀ ਬੂਟੇ - 115 , ਰੋਪਣ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਮਸਾਲੇ - 467 , ਐਂਸਥੀਏ ਅਤੇ ਸਰੰਧੀਏ ਬੂਟੇ - 50 ਅਤੇ ਮਸ਼ਰੂਮ - 5) ਦੇ ਬੋਰਡਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਇਸਦੇ ਪਰਿਣਾਸਵਰੂਪ ਕੇਲਾ , ਅੰਗੂਰ , ਆਲੂ , ਪਿਆਜ , ਕਸਾਵਾ , ਇਲਾਇਚੀ , ਅਦਰਕ , ਹਲਦੀ ਆਦਿ ਬਾਗਵਾਨੀ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਾਧਾ ਹੋਈ ਹੈ ।

o ਸੇਬ , ਆਮ , ਅੰਗੂਰ , ਕੇਲਾ , ਸੰਗਤਰਾ , ਅਮਰੂਦ , ਲੀਚੀ , ਪਪੀਤਾ , ਅਨੰਨਾਸ , ਚੀਕੂ , ਪਿਆਜ , ਆਲੂ , ਟਮਾਟਰ , ਮਟਰ , ਫੂਲਗੋਭੀ ਆਦਿ ਦੀ ਨਿਰਿਆਤ ਲਈ ਗੁਣਵੱਤਾਪੂਰਣ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

o ਵੱਖਰਾ ਫਲਾਂ , ਸਬਜੀਆਂ , ਐਂਸਥੀਏ ਅਤੇ ਸਰੰਧੀਏ ਬੂਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਜੈਵਿਕ ਅਤੇ ਅਜੈਵਿਕ ਦਬਾਵਾਂ ਦੀ ਡਾਕੂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

o ਜੈਵਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਲੋਂ ਬੈਂਗਨ ਅਤੇ ਟਮਾਟਰ ਦੀ ਪਰਾਜੀਨੀ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

o ਨਿੰਬੂ ਵਰਗੀਏ ਫਲਾਂ , ਕੇਲਾ , ਅਮਰੂਦ , ਆਲੂ , ਕਸਾਵਾ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕਰਕੰਦੀ ਅਰੋਗ , ਚੰਗੀ ਗੁਣਤਾ ਦੀ ਰੋਪਣ ਸਾਮਗਰੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਉੱਨਤ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਵੱਖਰਾ ਫਲਾਂ , ਮਸਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਨਸਪਤੀਕ ਪ੍ਰਵਰਧਿਤ ਬੂਟੀਆਂ ਲਈ ਸੂਖਮ ਪ੍ਰਵਰਧਨ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

o ਕੇਲਾ , ਨਿੰਬੂ ਵਰਗੀਏ ਫਲਾਂ , ਅੰਗੂਰ ਅਤੇ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਣੂ , ਜੀਵਾਣੂ , ਕਵਕ ਅਤੇ ਸੂਤਰਕ੍ਰਿਮੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੇਰੋਲਾਜਿਕਲ ਅਤੇ ਪੀਸੀਆਰ ਆਧਾਰਿਤ ਨੈਦਾਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ।

o ਅੰਗੂਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਨਮਕੀਨਪਣ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਮੂਲਸਾਮਗਰੀ (ਡਾਗਰਿਜ ਅਤੇ IIOR) ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਗਈ । ਨਿੰਬੂ ਵਰਗੀਏ ਫਲਾਂ , ਸੇਬ , ਅਮਰੂਦ ਅਤੇ ਆਮ ਦੀ ਮੂਲਸਾਮਗਰੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਗਈ ।

o ਸਥਾਨ ਦੇ ਲੰਬਵਤ ਅਤੇ ਆਧਾਰਵਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਲਈ , ਅਮਰੂਦ ਵਿੱਚ ਬਾਗ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਕੇਲਾ ਅਤੇ ਅਨੰਨਾਸ ਵਿੱਚ ਸੰਘਣਾ ਰੋਪਣ ਤਕਨੀਕੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- o ਸੈਰ ਊਰਜਾ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਸ਼ੀਟੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ੀਟੇਸ਼ਣ ਫਲਾਂ ਲਈ ਛਤਰਕ ਪਰਬੰਧਨ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਦਾ ਮਿਆਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- o ਆਮ , ਅਮਰੂਦ , ਬੇਰ ਅਤੇ ਔਲੇ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਾਗ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਕਸਿਤ ਦੀ ਗਈ ।
- o ਕਈ ਬਾਗਵਾਨੀ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਸੂਖਮ ਸਿੰਚਾਈ ਪੱਧਤੀ ਅਤੇ ਉਰਵਰਕੀਕਰਣ ਤਕਨੀਕੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਪੇਸਣਾ ਯੋਗਤਾ ਬੜਾਈ ਗਈ ।
- o ਟਿਕਾਊ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਲਈ ਨਾਰੀਅਲ , ਸੁਪਾਰੀ , ਬੇਰ ਅਤੇ ਔਲਾ ਲਈ ਅੰਤ: ਸਸਿਅਨ ਅਤੇ ਬਹੁਸਤਰੀਏ ਫਸਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- o ਸਫੇਦ ਮੂਸਲੀ , ਨਿੰਬੂ ਘਾਹ , ਪਾਮਰੇਜਾ , ਫੇਜ ਆਦਿ ਔਸ਼ਧੀਏ ਬੂਟੀਆਂ ਲਈ ਚੰਗੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀਕਰਿਆਵਾਂਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- o ਕਟ ਫਲਾਵਰ ਅਤੇ ਔਸ਼ਧੀਏ ਬੂਟੀਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ।
- o ਪਿਛਲੇ ਦਸ਼ਕ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਰੂਮ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਮਸ਼ਰੂਮ ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉੱਧਮੀਆਂ ਦੇ ਸਾਮਾਜਕ - ਆਰਥਕ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਉੱਚ ਉਤਪਾਦਕ ਆਇਸਟਰ ਅਤੇ ਬਲੂ ਆਇਸਟਰ ਮਸ਼ਰੂਮ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤਕਨੀਕੀ ਦਾ ਮਿਆਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।
- o ਵੱਖਰਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਜਾਵਟੀ ਬੂਟੀਆਂ ਦੇ ਗੁਣਵੱਤਾਪੂਰਣ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਮਿਆਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਉੱਚ ਉਤਪਾਦਕਤਾ , ਗੁਣਵੱਤਾਪੂਰਣ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਤਕਨੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ।
- o ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਕੀਟਨਾਸ਼ੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘੱਟ ਕਰਣ ਦੇ ਲਈ , ਇਕੋਫਰੈਂਡਲੀ ਬਾਐ ਏਜੇਂਟ ਜਿਵੇਂ ਟਰਾਇਕੋਗਰਾਮਾ , ਏਨਪੀਵੀ , ਪਾਇਥਿਅਮ , ਪੇਸਿਲੋਮਾਇਸਿਸ ਆਦਿ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਮ੍ਰਦਾਜਨਿਤ ਰੋਗਾਣੂ ਜਿਵੇਂ ਫਿਊਜੇਰਿਅਮ , ਰਿਜੇਕਟੋਰਿਆ , ਪਾਇਥਿਅਮ , ਫਾਇਟੋਫਥੋਰਾ ਅਤੇ ਪਾਦਪ ਪਰਪੇਸ਼ੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਪਰਬੰਧਨ ਲਈ ਟਰਾਇਕੋਡਰਮਾ , ਪੀ ਥਯੋਰੇਸੇਂਰਾ , ਏਸਪਰਜੀਲਿਅਸ ਆਦਿ ਦੇ ਪਰਭਾਵੀ ਫਰਕ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ ।
- o ਫਰੂਟ ਹਾਰਵੇਸਟਰ , ਗਰੇਡਿੰਗ ਅਤੇ ਕਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ , ਡਰਾਇਰ , ਆਦਿ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਕੇ ਫਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਫਲ ਤੁਫਾਈ ਅਤੇ ਫਸਲ ਯੋਗਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਫ਼ਾਰਮ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- o ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜੀਆਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਭੰਡਾਰਣ ਲਈ ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਦੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਕੂਲ ਚੈਂਬਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।
- o ਆਲੂ , ਅੰਗੂਰ , ਮਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਜਰਮਪਲਾਜਮ ਸੰਸਾਧਨਾਂ , ਕੀੜੀਆਂ ਅਤੇ ਰੋਗਾਂ ਉੱਤੇ ਡੇਟਾਬੇਸ , ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।
- o ਨਾਰੀਅਲ , ਆਮ , ਅਮਰੂਦ , ਐਲਾ , ਲੀਚੀ , ਵੱਖਰਾ ਸਬਜੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਆਲੂ , ਕੰਦੀਏ ਫਸਲਾਂ , ਮਸ਼ਰੂਮ ਆਦਿ ਦੇ ਕਈ ਮੁੱਲ ਵਰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ।
- o ਕਸਾਵਾ ਵਲੋਂ ਅਲਕੋਹਲ ਬਣਾਉਣ , ਕਸਾਵਾ ਸਟਾਰਚ ਆਧਾਰਿਤ ਪਲਾਸਟਿਕ , ਕਸਾਵਾ ਆਟਾ ਅਤੇ ਹਸਤਚਲਿਤ ਕਸਾਵਾ ਚਿਪਸ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਪੇਟੇਂਟ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।
- o ਤਕਨੀਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਫਸਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਪਰੋਗਰਾਮ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾਨਾਂ / ਨਿਦੇਸ਼ਾਲਯੋਂ / ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ :

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਛਤ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਾਗਵਾਨੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਅਗੇਤ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਣਾ ਹੋਵੇਗਾ :

- o ਵੱਖਰਾ ਪਰਿਆਵਰਣ ਪਰੀਸਥਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜੀਆਂ ਦੇ ਜੀਨ ਅਤੇ ਏਲੀਲ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ
- o ਪੋਸਣਾ ਡਾਇਨੇਮਿਕਸ ਐਂਡ ਇੰਟਰਏਕਸ਼ਨ
- o ਜੈਵਉਰਜਾ ਅਤੇ ਠੋਸ ਅਪਸ਼ਿਸ਼ਟ ਵਰਤੋ
- o ਨਾਰੀਅਲ , ਆਮ , ਕੇਲਾ ਅਤੇ ਪਲਵਾਨ ਦਾ ਜੀਨੋਮਿਕਸ
- o ਬਾਗਵਾਨੀ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਗੁਣਤਾ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕੀਟ ਪਰਾਗਣਕਰਤਾ
- o ਅਪਾਰੰਪਰਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਬਾਗਵਾਨੀ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- o ਫਲ ਅਤੇ ਸੱਬਜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਏਰੋਪੋਨਿਕਸ ਅਤੇ ਹਾਇਡਰੋਪੋਨਿਕਸ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰੀਕਰਨ
- o ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਣਾ ਗੁਣਤਾ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਈ
- o ਬਾਗਵਾਨੀ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਟਾਈ ਉਪਰਾਂਤ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਵਧਰਨ
- o ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜੀਆਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਭੰਡਾਰਣ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਈ ਸੋਧ ਕੇ ਪੈਕੇਜਿੰਗ

ਵਿਜਨ

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ , ਪਰਿਆਵਰਣ , ਪੋਸਣਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਊ ਪਰਬੰਧਨ ।

ਮਿਸ਼ਨ

ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ ਸਥਾਨਿਕ , ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਦੀ ਪਰਿਆਵਰਣ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਅਤੇ ਪਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰੋਜੈਗਿਕੀਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ , ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ ।

- ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨ ਪਰਬੰਧਨ ਭਾਗ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕ / ਗਾਹਕ ਚਾਰਟਰ (2014 - 2015)
- ਨਤੀਜਾ - ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨ ਪਰਬੰਧਨ ਸੰਭਾਗ ਦਾ ਫਰੇਮਵਰਕ ਡਾਕਿਊਮੈਂਟ (1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2011 ਵਲੋਂ 31 ਮਾਰਚ 2012)
- ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਰਿਪੋਰਟ (1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2011 ਵਲੋਂ 31 ਮਾਰਚ 2012)

ਅਧਿਦੇਸ਼

ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨ ਪਰਬੰਧਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਧਨ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯੋਜਨ , ਸਮੰਵਦਿਨ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ । ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਣਾ ।

ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚਾ

ਅਗੇਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ

- ਧਰਤੀ - ਸੰਸਾਧਨ ਲੱਛਣ ਵਰਣਨ , ਪਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਯੋਜਨ (ਏਨਬੀਏਸਏਸ ਐਂਡ ਏਲਿਊਪੀ , ਨਾਗਪੁਰ)
- ਪਾਣੀ ਪਰਬੰਧਨ (ਡੀਡਬਲਿਊਏਮ , ਭੁਬਨੇਸ਼ਵਰ)
- ਮੂਦਾ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾ ਪਰਬੰਧਨ (ਆਈਆਈਏਸਏਸ , ਭੋਪਾਲ)
- ਸਮਸਿਆਗਰਸਤਮੂਦਾਵਾਂ- ਲਵਣੀਏ , ਕਸ਼ਾਰੀਏ , ਅੰਲੀਏ ਅਤੇ ਜਲਸੰਭਰਮੂਦਾਵਾਂਦਾ ਪਰਬੰਧਨ (ਸੀਏਸਏਸਆਰਆਈ , ਕਰਨਾਲ , ਆਈਆਈਏਸਏਸ , ਭੋਪਾਲ)
- ਮੂਦਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ - ਪਾਣੀ ਸੰਭਰ ਪਰਬੰਧਨ (ਸੀਏਸਡਬਲਿਊਸੀਆਰਟੀਆਈ , ਦੇਹਿਰਾਦੂਨ)
- ਫਸਲ ਵਿਵਿਧਤਾ (ਪੀਡੀਏਫਏਸਆਰ , ਮੋਦੀਪੁਰਮ , ਕਰੀਡਾ , ਹੈਦਰਾਬਾਦ)
- ਬਰਸਾਤੀ / ਖੁਸ਼ਕ ਭੂਮੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ (ਕਰੀਡਾ , ਹੈਦਰਾਬਾਦ)
- ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਨਿਕੀ ਪਰਬੰਧਨ (ਏਨਆਰਸੀਏਏਫ , ਝਾਂਸੀ)
- ਖਰਪਤਵਾਰ ਕਾਬੂ (ਡੀਉਬਲਿਊਏਸਆਰ , ਜਬਲਪੁਰ)
- ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ (ਪੀਡੀਏਫਏਸਆਰ , ਮੋਦੀਪੁਰਮ , ਆਈਸੀਏਆਰ - ਆਰਸੀਏਨਈਏਚ , ਬਾਡਾਪਾਨੀ , ਆਈਸੀਏਆਰ - ਆਰਸੀ , ਗੋਵਾ , ਆਈਸੀਏਆਰ - ਆਰਸੀਏਆਰ , ਪਟਨਾ , ਕਰੀਡਾ , ਹੈਦਰਾਬਾਦ)
- ਖੁਸ਼ਕ ਭੂਮੀ ਪਰਬੰਧਨ (ਕਜਰੀ , ਜੇਧਪੁਰ)
- - ਸੰਸਾਧਨ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰੋਜੈਗਿਕੀਆਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ (ਆਈਸੀਏਆਰ - ਆਰਸੀਏਆਰ , ਪਟਨਾ , ਕਰੀਡਾ , ਹੈਦਰਾਬਾਦ , PDFSR Modipram)

ਉਪਲਬਧਿਆਂ

ਭੂਮੀ ਸੰਸਾਧਨ ਅਭਿਲਕਸ਼ਣਨ ਵਰਣਨ , ਪਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ - ਵਰਤੋਂ ਨਿਯੋਜਨ

- ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੂਦਾ ਮਾਨਚਿਤਰਣ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ (1 : 1 ਮਿਲਿਅਨ ਸਕੇਲ) , ਰਾਜ (1 : 250 , 000 ਸਕੇਲ) ਅਤੇ ਕਈ ਜਿਲ੍ਹੇ (1 : 50 , 000 ਸਕੇਲ) ।

- ਦੇਸ਼ ਦੇ 20 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ 60 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਉਪਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਮਾਨਚਿਤਰਣ 1 : 4 . 4 ਮਿਲਿਅਨ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- Prepared soil degradation map of the country (1 : 4 . 4 million scale) and soil erosion maps for states (1 : 250 , 000 scale) for effective resource conservation planning .

- ਭਾ . ਕ੍ਰਿ . ਅਨੁ . ਪ . , ਆਕਾਸ਼ ਵਿਭਾਗ , ਏਨਆਰਏਸਸੀ , ਬਰਸਾਤੀ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਧਿਕਰਣ , ਡੀਏਸੀ ਅਤੇ ਏਸਏਲਿਊਏਸਆਈ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲੱਬਧ ਡੇਟਾਬੇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਪਕਸ਼ਰਿਤ ਭੂਮੀ ਦਾ ਆਂਕਲਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਭੂਮੀ ਵਰਤੋਂ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮ੍ਰਦਾ ਕਾਰਬਨ ਸਟਾਕ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੋਕਾਰਡਾ ਅਤੇ ਕਾਨਿਆਡੋਲ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਜਰਿਏ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਭੂਮੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਯੋਜਨ (ਪੀਏਲਿਊਪੀ) ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਦ੍ਰਸ਼ਟਿਕੋਣ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਇਸਨੂੰ ਵੈਧਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੀ ਗਈ ।

ਪਾਣੀ ਪਰਬੰਧਨ

- ਪਠਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੁੰਓ - ਸਾਥੀ - ਜਲਾਸ਼ਯੋਂ ਵਿੱਚ ਵਰਸ਼ਾਜਲ ਏਕਤਰਣ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਸੂਖਮ ਪੱਧਰ ਪਾਣੀ ਸੰਸਾਧਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਰੁ . 30 , 000 ਇਲਾਵਾ ਸਕਲ ਕਮਾਈ / ਸਾਲ ਦੇ ਇਲਾਵਾ 115 ਮਨੁੱਖ ਦਿਨ / ਹੈ ਇਲਾਵਾ ਰੋਜਗਾਰ ਸਿਰਜਣ)

- ਕਿਨਾਰੀ ਜਲਮਗਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਸਤਹੀ ਪਾਣੀ ਏਕਤਰਣ ਢਾਂਚਾ (ਏਸਏਸਡਬਲਿਊਏਚਏਸ) ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਟਿਊਬਵੈਲ ਤਕਨੀਕੀ (ਕਮਾਈ ਰੁ . 77 , 646 ਹੈ , ਮੁਨਾਫ਼ਾ : ਲਾਗਤ ਅਨਪਾਤ 1 : 78)

- ਡਰਿਪ ਅਤੇ ਸਪ੍ਰਿੰਕਲਰ ਸਿੰਚਾਈ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ (30 - 50 ਫ਼ੀਸਦੀ) , ਮਜਦੂਰੀ (50 ਫ਼ੀਸਦੀ) , ਉਰਵਰਕ (30 - 40 ਫ਼ੀਸਦੀ) ਦੀ ਬਚਤ ਦੇ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ (12 - 76 ਫ਼ੀਸਦੀ) ਹੋਈ ।

- ਗੁਰੁਤਾਕਰਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦਬਾਵਿਉਕਤ ਸਿੰਚਾਈ ਪੱਧਤੀਯਾਂ ਜਿਵੇਂ ਘੱਟ ਊਰਜਾ ਪਾਣੀ ਵਰਤੋਂ (ਏਲਈਡਬਲਿਊਏ) ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਡਿਜਾਇਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੇਖਾ ਜੋਖੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ।

· ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਨਹਿਰ ਪੱਧਤੀ ਜੁੜੇ ਜਲਾਸ਼ਏ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦਬਾਵਿਉਕਤ ਸਿੰਚਾਈ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਸਦਾ ਲਾਗਤ - ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਅਨੁਪਾਤ 2 : 6 ਰਿਹਾ ।

· ਖੁੱਲ੍ਹੇਕੁੰਵਾਂ ਅਤੇ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਲਛਟ ਅਜ਼ਾਦ ਜਲਬਹਾਵ ਲਈ ਰਿਚਾਰਜ ਫਿਲਟਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਪਰਵਾਹ ਫੇਰ ਚਕਰਣ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੰਚਾਈ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਕੇ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਮੂਦਾ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ ਤੱਤ ਪਰਬੰਧਨ

· ਵੱਖਰਾ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਮੂਦਾ ਉਰਵਰਕ ਨਕਸ਼ਾ (ਵ੍ਹਰਦ ਅਤੇ ਸੂਕਸ਼ਮਪੋਸ਼ਕ) ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

· ਮੂਦਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆਧਾਰਿਤ ਉਰਵਰਕ ਸੰਸਤੁਤੀਯੋਂ ਦੇ ਰੇਡੀ ਰੇਕਨਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

· ਵੱਖਰਾ ਫਸਲ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਲਈ ਮੂਦਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆਧਾਰਿਤ ਆਨ ਲਾਇਨ ਉਰਵਰਕ ਸੰਸਤੁਤੀ ਪੱਧਤੀ ਲਾਂਚ ਦੀ ਗਈ ।

· ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਸਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਿਤ ਉਰਵਰਕ ਦੇਣ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਪੋਸ਼ਣ ਪਰਬੰਧਨ ਪੈਕੇਜਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

· ਜੈਵਉਰਵਰਕ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂਕਿ ਇਸਦਾ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਬਹੁਗੁਣਨ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਕਣ ।

· ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਠੋਸ ਕੂੜੇ ਨੂੰ 75 ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਤਪਰਿਤ ਰੂਪ ਵਲੋਂ ਕੰਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਬਦਲਨ ਲਈ ਏਸਪਰਜੀਲਸ ਟੇਰਸ / ਫਲੇਵਸ / ਹੀਟਰੋਮੋਰਫ਼ ਅਤੇ ਰਾਇਜੋਮਿਊਕੋਰ ਪਿਊਸਿੰਲਸ ਫੰਗਸ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਗਈ ।

· ਆਨੁਵੰਸ਼ਿਕ ਚਿੰਹਕ ਫਰਕ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜੈਵਉਰਵਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਲਿਕਵਿਡ ਬਾਐਫਰਟਿਲਾਇਜਰ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੁਣਵੱਤਾ ਕਾਬੂ ਕਿੱਟ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਸਮਸਿਆਗਰਸਤਮੂਦਾਵਾਂ- ਲਵਣੀਏ , ਕਸ਼ਾਰੀਏ , ਅੱਲੀਏ ਅਤੇ ਜਲਮਗਨ ਮੂਦਾ ਦਾ ਪਰਬੰਧਨ

· ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ (1 : 1 ਮਿਲਿਅਨ ਸਕੇਲ) ਅਤੇ ਅੱਠ ਰਾਜਾਂ (1 : 250 , 000 ਸਕੇਲ) ਦੇ ਅੱਲੀਏਮੂਦਾਵਾਂ (1 : 1 ਮਿਲਿਅਨ ਸਕੇਲ) ਅਤੇ ਲਵਣ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮੂਦਾਵਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

- ਕਰਾਂਤੀਕ ਰੂਪ ਵਲੋਂ ਅਪਕਸ਼ਰਿਤ 2 . 5 ਕਰੋਡ਼ ਹੈਕਟਰ ਅੰਲੀਏ ਮ੍ਰਦਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਪੈਕੇਜ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਸ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਤੁਤ ਉਰਵਰਕੋ ਦੇ ਨਾਲ 2 - 4 ਕੁਇੰਟਲ / ਹੈਕਟਰ ਦੀ ਦਰ ਵਲੋਂ ਚੂਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਲੋਂ ਖਾਦਿਆਂਨ ਉਤਪਾਦਨ ਦੁਗੁਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ।
- ਅੰਲੀਏ ਅਤੇ ਸੋਡਾਯੁਕਤਮ੍ਰਦਾਵਾਂਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਕਸਿਤ ਦੀ ਗਈ ।
- ਝੋਨਾ , ਕਣਕ , ਸਰਸੋਂ ਅਤੇ ਛੋਲੇ ਵਰਗੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਲਵਣ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਜਲਮਗਨ ਲਵਣੀਏਮ੍ਰਦਾਵਾਂਲਈ ਉਪਸਤਹੀ ਨਿਕਾਸੀ ਤਕਨੀਕੀ ਦਾ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।
- ਕਿਨਾਰੀ ਲਵਣੀਏ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਲਵਣੀਏ ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਫੈਲੇ ਤਾਜ਼ਾ ਪਾਣੀ ਏਕਤਰਣ ਦੀ ਡੋਰੇਵੂ ਤਕਨੀਕੀ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।

ਮ੍ਰਦਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ - ਜਲਸੰਭਰ ਪਰਬੰਧਨ

- ਬਰਸਾਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਲਸੰਭਰ ਵਿਕਾਸ ਪਰੋਗਰਾਮ (ਏਨਡਬਲਿਊਡੀਪੀਆਰਏ) ਦੇ ਆਧਾਰਸਵਰੂਪ 47 ਮਾਡਲ ਜਲਸੰਭਰੋਂ ਦਾ ਨੈੱਟਵਰਕ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਵੱਖਰਾ ਅਪਕਸ਼ਰਿਤ ਭੂਮੀਆਂ (ਖਤਾਨਾਂ ਸਹਿਤ) ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੈਵਅਭਿਆੰਤਰਿਕੀ ਸਮਾਧਾਨ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਇਸਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਪਰਵਾਹ ਅਤੇ ਮ੍ਰਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ।
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵਰਖਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 42 ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਵਰਖਾ ਸੰਘਣਾਪਣ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨ ਪੀਰਿਅਡ ਇਕਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨੇਮੋਗਰਾਫ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਖੇਤੀਹਰ ਮਜਦੂਰਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਤਰੀਕਾਂ ਵਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਵਰਖਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਹੇਤੁ ਨੇਮੋਗਰਾਫ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- 50 ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਰਖਾ ਗਾਜ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ 400 ਵਰਖਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਅਤੇ ਮੁਸੰਮੀ ਵਰਖਾ ਇੰਡੇਕਸ ਈ 130 ਅਤੇ ਈ 11440 ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

ਫਸਲ ਵਿਵਿਧਤਾ

- 13 ਸਥਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਝੋਨਾ - ਕਣਕ ਫਸਲ ਚੱਕਰ ਦੇ ਦਕਸ਼ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਨ 12 - 43 ਟਨ / ਹੈਕਟਰ / ਸਾਲ ਰਿਹਾ ।

- ਖੁਸ਼ਕ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਵਿੱਚ ਦਕਸ਼ ਵਿਕਲਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰਹੇ - ਕਪਾਸ - ਕਣਕ (ਹਿਸਾਰ) , ਕਪਾਸ - ਮੂੰਗਫਲੀ (ਏਸ . ਦੇ . ਨਗਰ) , ਬਾਜਰਾ - ਆਲੂ - ਕਲਸਟਰਬੀਨ (ਬਿਚਪੁਰੀ) , ਸੋਯਾਬੀਨ - ਛੋਲੇ (ਰਾਹੁਰੀ) ਅਤੇ ਬਾਜਰਾ - ਜੌਂ - ਗਵਾਰ (ਦੁਰਗਾਪੁਰ) । ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ 12 - 29 ਟਨ / ਹੈਕਟਰ / ਸਾਲ ਵੇਖੀ ਗਈ ।

- ਆਰਦਰ ਅਤੇ ਕਿਨਾਰੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਵਿੱਚ 12 - 21 ਟਨ / ਹੈਕਟਰ / ਸਾਲ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਝੋਨਾ - ਝੋਨਾ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਦਕਸ਼ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਗਈ ।

- ਬਰਸਾਤੀ ਉਪਜਾਊ ਭੂਮੀ ਦੇ ਸੁੱਕਿਆ ਆਸ਼ੰਕਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਲ ਵਿਵਿਧਤਾ ਲਈ ਪਾਰੰਪਰਕ ਝੋਨਾ (ਕੇਵਲ 1 . 9 ਟਨ / ਹੈਕਟਰ ਉਤਪਾਦਨ) ਦੀ ਬਜਾਏ ਐਸਤਨ ਝੋਨਾ ਦੀ ਤੁਲਣਾ ਵਿੱਚ ਉਪਜ 7 . 5 ਟਨ / ਹੈਕਟਰ ਐਸਤਨ ਝੋਨਾ ਉਪਜ ਵਾਲੀ ਫਸਲ ਸਿਆਈ ਗਈ ।

ਬਰਸਾਤੀ / ਖੁਸ਼ਕ ਭੂਮੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ

- ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਬਰਸਾਤੀ / ਖੁਸ਼ਕ ਭੂਮੀ (ਸੁੱਕੇ ਦੀ ਸੰਦੇਹ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਸਹਿਤ) ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਲਕਸ਼ਣਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਰਸਾਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਫਸਲ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂਕਿ ਮਾਨਸੂਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਸੁੱਕੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਲੋਂ ਨਿਬਟਾ ਜਾ ਸਕੇ ।

- ਫਸਲ - ਮੌਸਮ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਆਧਾਰਿਤ ਫਸਲ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ [www . cropweatheroutlook . ernet . in](http://www.cropweatheroutlook.ernet.in) ਵੇਬਸਾਈਟ ਦੁਆਰਾ ਨੇਮੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਰਾਮਰਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ।

- ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਾਊ ਕਮਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਸਥਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਸਮਾਨ ਫਸਲ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਗਈ ।

- ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਰਸਾਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਸਥਾਨਿਕ ਇਸ ਸੀਟੂ ਅਤੇ ਏਕਸ ਸੀਟੂ ਆਰਦਰਤਾ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਵੱਖਰਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਏਕਤਰਣ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਆਂਕਲਨ ਲਿਆ ਗਿਆ , ਫਾਰਮ ਜਲਾਸ਼ਯੋਂ ਦਾ ਡਿਜਾਇਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰਕ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦਕਸ਼ ਫਸਲੀ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਗਈ ।
- ਬੂਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਰੀਸ਼ਮ ਦਬਾਅ ਸਹਨਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਕੈਸਟਰ ਸੇਮੀ - ਲੂਪਰ ਅਤੇ ਸੂਕਸ਼ਮਜੀਵਾਣੂ ਟੀਕਾਕਰਣ ਦੀ ਜੀਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੁੱਕਿਆ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਵੇਬ ਆਧਾਰਿਤ ਡੀਏਸਏਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਏਨਏਆਈਪੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਰੇਗਾ ਦੇ ਜਰਿਏ ਗਰਾਮ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਏਕਤਰਣ ਦੇ ਅਭਿਨਵ ਮਾਡਲਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਬਰਸਾਤੀ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂਤੇ ਬੁਆਈ ਅਤੇ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਧਨ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੰਤਰਾਂ ਦਾ ਡਿਜਾਇਨ ਬਣਾਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਨਿਕੀ ਪਰਬੰਧਨ

- ਲਵਣ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਜੈਵ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਨਿਕੀ ਮਾਡਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ।
- “ਏਗਰੇ ਫੋਰੇਸਟਰੀ ਬੇਸ” ਨਾਮਕ ਵ੍ਰਹਦ ਆਨ ਲਾਇਨ ਡੇਟਾਬੇਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਿਵਾਨਿਕੀ ਉੱਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਸੀਮਾਂਤ ਬਰਸਾਤੀ ਭੂਮੀ ਲਈ ਪੇਪਰ , ਪਲਪਵੁਡ ਅਤੇ ਹਰਬਲ ਐਸ਼ਧੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖਰਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਨਿਕੀ ਮਾਡਿਊਲਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਹਲਦੀ - ਚੀਕੂ ਟੀਕ ਆਧਾਰਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਨਿਕੀ ਪੱਧਤੀ ਗਮੇਲਿਨਾ ਅਤੇ ਬੁੰਦੇਲਖੰਡ ਖੇਤਰ ਲਈ ਲੱਖ ਆਧਾਰਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਨਿਕੀ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਖਰਪਤਵਾਰ ਪਰਬੰਧਨ

- ਖਰਪਤਵਾਰੋਂ ਉੱਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਡੇਟਾਬੇਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੱਖਰਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਹਲਾਤਾਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਖਰਪਤਵਾਰ ਪਰਬੰਧਨ ਪੱਧਤੀਯੋਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਨਯੋਚੇਟਿਨਾ ਵੀਵਿਲ (ਘੁਨ) ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਜਲਕੁੰਭੀ ਦੇ ਜੈਵਿਕ ਕਾਬੂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਜੈਵ ਏਜੇਂਟ ਮੈਕਸਿਕਨ ਬੀਟਲ (ਭੁੰਗ) ਜਾਇਗੋਗਰਾਮਾ ਬਾਇਕੋਲਰਾਟਾ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਥੇਨਿਅਮ ਹਿਸਟਰੋਫੋਰਸ ਦਾ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਕਣਕ ਵਿੱਚ ਏਵੇਨਾ ਲਿਊਡੋਵਿਸਿਆਨਾ ਅਤੇ ਫਲੋਰਿਸ ਮਾਇਨਰ ਜਿਵੇਂ ਘਾਸੀਏ ਖਰਪਤਵਾਰ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਖਰਪਤਵਾਰਨਾਸ਼ੀ ਪਿਨੋਕਸਾਡੇਨ ਪਰਭਾਵੀ ਰਿਹਾ ।

- ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਸਲੀ ਅਤੇ ਗੈਰ - ਫਸਲੀ ਭੂਮੀ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਵਲੋਂ ਫੈਲਣ ਵਾਲੇ ਖਰਪਤਵਾਰ ਵੇਲਵੇਟ ਬੁਸ਼ (ਲਾਗਾਸਿਆ ਮੋਲਿਸ) ਦੇ ਕਾਬੂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਸਟ ਜੈਵ ਏਜੇਂਟ (ਪਿਊਸਿਨਿਆ ਸਪੀ . ਫਰਕ NRCWSR3) ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਗਈ ।

- ਇੰਚਨ ਪਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਜਲੀਏ ਖਰਪਤਵਾਰ ਕਟਾਈ ਯੰਤਰ ਲਈ ਖਰਪਤਵਾਰ ਏਕਤਰਣ ਈਕਾਈ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲਿਆਂ

- ਫਸਲਾਂ , ਬਾਗਵਾਨੀ , ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਨਿਕੀ , ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ , ਮੁਰਗੀ ਪਾਲਣ , ਸੂਰ ਪਾਲਣ , ਮਸ਼ਰੂਮ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਮਧੁਮੱਖੀ ਪਾਲਣ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸਵਿੱਚ 2 - 7 ਗੁਣਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ।

- ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਕ ਪਰਵਾਰਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ 1 ਏਕੜ ਸਿੰਚਿਤ ਭੂਮੀ ਅਤੇ 4 ਬੇਰੜਾ ਗਾਂ ਹਨ) ਲਈ ਫਸਲ - ਡੇਰੀ ਆਧਾਰਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਜਵਾਬ - ਪੱਛਮ ਵਾਲਾ ਹਿਮਾਲਾ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵਾਟਰਮਿਲ ਆਧਾਰਿਤ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁਸੰਮੀ ਜਲਭਰਾਵ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਮੱਛੀ ਨਾਲੀ - ਸਾਥੀ ਉਭਰੀ ਕਿਆਰੀ ਆਧਾਰਿਤ ਬਾਗਵਾਨੀ - ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਸੁਧਰੀ ਸੋਡਾਯੁਕਤ ਭੂਮੀ ਲਈ ਬਹੁ ਉਦਿਅਮੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪੱਧਤੀ ਮਾਡਲ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਪੱਛਮ ਵਾਲਾ ਘਾਟ ਖੇਤਰ ਲਈ ਝੋਨਾ , ਨਾਰੀਅਲ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਪਾਲਣ ਆਧਾਰਿਤ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪੈਕੇਜ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

ਖੁਸ਼ਕ ਭੂਮੀ ਪਰਬੰਧਨ (ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡਾ ਮਰੂਸਥਲ)

- ਮਰੂਸਥਲੀਏ ਅਤੇ ਹਵਾ ਅਪਰਦਨ ਮਾਨਚਿਤਰੇਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਖੁਸ਼ਕ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਰੇਤਾ - ਟੀਲਾ ਸਥਿਰੀਕਰਣ ਅਤੇ ਸ਼ੇਲਟਰ ਬੇਲਟ ਰੋਪਣ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਬਿਨਾਂ ਉਰਵਰਕ ਅਤੇ ਬੀਜੇਪਚਾਰ ਦੇ ਉੱਚ ਉਤਪਾਦਕ 4 . 4 ਕੁਇੰਟਲ / ਹੈਕਟਰ ਵਾਲੀ ਕਜਰੀ ਮੋਥ - 3 ਕਿੱਸਮ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਸਦਾ ਲਾਭ:ਲਾਗਤ ਅਨੁਪਾਤ 3 : 1 ਹੈ ।
- ਮਰੂਸਥਲੀਏ ਪਾਰਿਸਥਿਤੀਕੀ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਸਰਦੀ ਦੇ ਪਰਿਆਵਰਣੀਏ ਦਬਾਅ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਦੇਸਤੀ ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਘਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ।
- ਦੱਖਣ - ਪੂਰਵੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸੂਨ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਅਰੰਡੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੂੰਗ ਦੀ ਅੰਤ: ਫਸਲੀ ਖੇਤੀ ਬੇਹੱਦ ਲਾਭਦਾਇਕ ਰਹੀ ।
- ਖੁਸ਼ਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਰ ਦੇ ਬਾਗੋਂ ਵਿੱਚ ਐਸ਼ਧੀਏ ਬੂਟੇ ਏਲੇਵੇਰਾ ਦੀ ਅੰਤ: ਫਸਲੀ ਖੇਤੀ ਵਲੋਂ ਰੁ . 26 , 000 / ਹੈਕਟਰ ਦਾ ਇਲਾਵਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ।
- ਏਲੇਵੇਰਾ ਦੇ ਜੂਸ ਵਲੋਂ ਦੋ ਹੋਇਰ ਕੇਅਰ ਉਤਪਾਦਨ (ਏਲੇਏ ਸੈਂਪੂ ਅਤੇ ਏਲੇਏ ਹੋਇਰ ਕਰੀਮ) ਅਤੇ ਦੋ ਸਕਿਨ ਕੇਅਰ ਉਤਪਾਦਨ (ਏਲੇਏ ਮੋਇਸਚਰਾਇਜ਼ਰ ਅਤੇ ਏਲੇਏ ਕਰੇਕ ਕਰੀਮ) ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਸੀਤ ਵਿੱਚ ਓਇਸਟਰ ਮਸ਼ਰੂਮ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਗਰੀਸ਼ਮ ਵਿੱਚ ਉਪੋਸ਼ਣ ਮਸ਼ਰੂਮ (ਕੈਲੋਸਿਲੇ ਇੰਡਿਕਾ) ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ।
- ਚੰਗੀ ਕਿੱਸਮ ਦੀ ਕਰੌਂਦਾ ਕਿਸਮਾਂ ਸੀਜੇਡਕੇ 2001 - 17 ਅਤੇ ਸੀ ਜੇਡ ਦੇ 2000 - 1 ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਖੁਸ਼ਕ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਾਰੰਪਰਿਕ ਖਾਣਾ ਸਰੋਤ ਕਾਂਟੇ ਰਹਿਤ ਥੋਹਰ (ਓਪਿਊਨਸ਼ਿਆ ਫੀਕੁਸ ਇੰਡਿਕਾ) ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਗਈ ।
- ਸਾਲਵਾਡੋਰਾ ਓਲਿਡਸ ਫਲਾਂ ਵਲੋਂ ਪੀਲੂ ਸਕਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਪੀਲੂ ਜੈਮ ਜਿਵੇਂ ਮੂਲਿਅਵਰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

- ਉੱਨਤ ਥਰੀ ਇਸ ਜੰਗਲ ਕਾਪੈਕਟ ਇੰਟਿਗਰੇਟਿਕ ਡਿਵਾਇਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਸੋਲਰ ਵਾਟਰ ਹੀਟਰ , ਕੁਕਰ ਅਤੇ ਡਰਾਇਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

- ਖੁਸ਼ਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸੋਲਰ ਪੀਵੀ ਮੋਬਾਇਲ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

- ਵਲਾਇਤੀ ਬਬੂਲ (ਪ੍ਰੋਸੇਪਿਸ ਜੂਲੀਫਲੋਰਾ) ਦੀ ਕਾਂਟੇ ਰਹਿਤ ਕਿੱਸਮ ਦੀਆਂ ਫਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਧੂੜਾ ਅਤੇ ਬਿਸਕੁਟ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਸੰਸਾਧਨ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ

- ਪਾਣੀ ਭਰਾਵ ਵਾਲੀ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਉਭਰੀ ਅਤੇ ਧੰਸੀ ਕਯੋਰੀਆਂ ਦਾ ਮਿਆਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਗੰਗਾ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਭੱਜਿਆ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ , ਮਸ਼ਕਤ , ਊਰਜਾ , ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ ਤਤਵੋਂ ਦੀ ਬਚਤ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਾਧਨ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ - ਸਿਫਰ ਜੁਤਾਈ , ਕਿਆਰੀ ਰੋਪਣ , ਲੇਜਰ ਭੂਮੀ ਸਮਤਲੀਕਰਣ ਦੀ ਸੰਸਤੁਤੀ ਦੀ ਗਈ ।

- ਨਾਇਟਰੋਜਨ ਪਰਬੰਧਨ (15 ਕਿ . ਗਰਿਆ / ਨਾਇਟਰੋਜਨ / ਹੈਕਟਰ ਝੋਨਾ ਵਿੱਚ) ਲਈ ਲੀਫ ਕਲਰ ਚਾਰਟ ਡਿਵਾਇਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

- ਭੁਬਨੇਸ਼ਵਰ ਵਿੱਚ ਹਿਕਾਇਤੀ ਰੋਪਣ ਦੀ ਤੁਲਣਾ ਵਿੱਚ ਝੋਨਾ ਸਘਨੀਕਰਣ ਪੱਧਤੀ 20X20 ਵਲੋਂ . ਮੀ . ਦੂਰੀ ਵਲੋਂ 22 - 35 ਫੀਸਦੀ ਪਾਣੀ , 14 ਫੀਸਦੀ ਮਜਦੂਰੀ ਵਿੱਚ ਬਚਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਉਤਪਾਦਨ (6 ਟਨ / ਹੈਕਟਰ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ।

ਤਕਨੀਕੀ ਹਤਾਰੇਖਾ ਅਤੇ ਸਾਮਾਜਕ - ਆਰਥਕ ਪ੍ਰਭਾਵ :

ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨ ਪਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਆਈਵੀਏਲਪੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ , ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰਾਂ , ਰਾਜ ਵਿਸਥਾਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਜਰਿਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਸੰਭਾਗ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਤਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ , ਕ੍ਰਿਸਕੋ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਨ , ਰਾਜ ਵਿਭਾਗਾਂ , ਏਨਜੀਵਾਂ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਲੇਖਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਬੁਲੇਟਿਨੋਂ ਦੇ ਮਕਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀਕਾਰਿਆਸ਼ਾਲਾਵਾਂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਏਨਪੀਏਨਆਰਏਮ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਏਕਤਰਣ ਅਤੇ

ਪੁਨਰਚਕਰਣ , ਜਲਾਸ਼ਯੋਂ ਦਾ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ , ਜਲਸੰਭਰ ਪਰਬੰਧਨ , ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਨਿਕੀ / ਵਨੀਕਰਣ , ਵਰਮੀ ਕੰਪੋਸਟ , ਕੰਪੋਸਟ ਆਦਿ) ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਰੇਗਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੋਜਗਾਰ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਆਈਸੀਏਆਰ - ਆਰਡੀ ਇੰਟਰਫੇਸ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਪਾਣੀ ਸੰਸਾਧਨ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿੱਤਪੇਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਵ੍ਹਰਦ ਪਰੋਗਰਾਮ “ਪਾਣੀ ਦੀ ਹਰ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਸਲ ਅਤੇ ਕਮਾਈ” ’ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਸਾਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਸ਼ਾਜਲ ਦੇ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ‘ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੀਖਣਾ’ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਜਰਿਏ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਏਨਆਰਏਮ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਪੋਸਣਾ ਆਧਾਰਿਤ ਉਰਵਰਕ ਸਬਸਿਡੀ , ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਗੈਣ ਪੇਸ਼ਕੋਂ ਵਲੋਂ

ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ :

ਮ੍ਰਦਾ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਖਾਦਿਅ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ , ਪਰਿਆਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਆਦਿ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਵਲੋਂ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ । ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉੱਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਲੋਂ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਵਿਗੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਉਭਰਦੀ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਲਈ ਸੰਭਾਗ ਨੇ ਅਜੈਵਿਕ ਦਬਾਅ ਪਰਬੰਧਨ (ਸੁੱਕਿਆ , ਸੀਤ ਲਹਰੀ , ਹੜ੍ਹ , ਨਮਕੀਨਪਣ , ਕਸ਼ਾਰੀਇਤਾ , ਅੰਲੀਇਤਾ ਅਤੇ ਪੋਸਣਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਆਦਿ) ਜਲਵਾਯੂ ਅਨੁਕੂਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ , ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ - ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ , ਮ੍ਰਦਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਜੈਵ ਉਪਚਾਰ , ਬਾਐਫੋਰਟਿਫਿਕੇਸ਼ਨ , ਜੈਵਈਧਨ , ਜੈਵ - ਉਦਯੋਗ ਜਲਸੰਭਰ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਪੱਧਰ ਭੂਮੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਯੋਜਨ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਆਦਿ ਦੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਵਾਂ ਤੈਅ ਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਪੋਸਣਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨੈਨੋਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਦਾ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਾਐਸੋਸਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਅਗੇਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਭਿਆੰਤਰਿਕੀ ਸੰਭਾਗ

ਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਦੇਸ਼ੋਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਭਿਆੰਤਰਿਕੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ , ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੰਵਅਏ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਣ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਜਿਟਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ । ਇਹ ਭਾਗ ਪਾਰੰਪਾਰਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ ਪਾਰੰਪ ਰਿਕ ਉਰਜਾ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾ । ਦਿਨ - ਉਪਰਾਂਤ ਯਾਂਤਰਿਕੀਕਰਣ ਵਲੋਂ ਜੁੜੀ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇਸ਼

ਵਿੱਚ ਸੰਲਗਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨਿਕਾਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ; ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਅਤੇ ਉਪੋਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਫਸਲੋਤੰਤਰ ਅਤੇ ਮੂਲਿਅਮ ਵਧਰਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ । ਭਾਗ ਦੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਲ ਛ : ਸੰਸਥਾਏਨ , ਛ : ਸੰਪੂਰਣ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਅਨੁਸੰਧਾਨਪਰਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਤਿੰਨ ਸੰਪੂਰਣ ਭਾਰਤੀ ਨੈੱਟਵਰਕਪਰਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਪੰਜ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਅਨੁਸੰਧਾਨਪਰਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ 36 ਈਏਮਫ ਅਨੁਸੰਧਾਨਪਰਯੋਜਨਾਵਾਂਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ।

ਵਿਜ਼ਨ

ਫਾਰਮ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਣ , ਮੂਲਿਅੀ ਵਧਰਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਕਟਾਈ ਉਪਰਾਂਤ ਪਰਿਚਾਲਨੋਂ ਵਿੱਚ ਊਰਜਾ ਪਰਬੰਧਨ ਦੇ ਅਭਿਆਂਤਰਿਕੀ ਹਸਤਾਏਕਸ਼ੇਪੋਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅ ਮ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਜਿਆਦਾ ਟਿਕਾਊ , ਲਾਭਪ੍ਰਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਸਪੰਰਧੀ ਹਿੰਮਤ ਬਣਾਉਣਾ ।

ਮਿਸ਼ਨ

ਵਿਭਿੰਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਲਾਭਪ੍ਰਦਤਾ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਵਾਧਾ ਹਾਸਲ ਕਰਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਆਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਂਤਰਿਕੀ ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਣਾ ਅਤੇ ਉਹੋ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਣਾ ।

ਅਧਿਦੇਸ਼

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਭਿਆਂਤਰਿਕੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ , ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੰਵੇਏ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਣ ਦੇ ਨਾਲ - ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਜਿਟਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਣਾ ।

ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚਾ

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰ

- ਸਿੰਚਿਤ , ਬਰਸਾਤੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਸਬੰਧੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ , ਬਾਗਵਾਨੀ , ਪਸ਼ੁਧਨ ਅਤੇ ਮਾਤਸਿਅਕੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਸਮਇਬੱਧ ਅਤੇ ਪਰਭਾਵੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਰਿਚਾਲਨੋਂ ਲਈ ਸਟੀਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਣਾ ;
- ਮਨੁੱਖ , ਪਸ਼ੁ ਅਤੇ ਯਾਂਤਰਿਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਿਆਕਸ਼ਮਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਣਾ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਰਿਚਾਲਨੋਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਵਸਾਇਕ ਜੋਖਿਮੋਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਲਿਆਉਣ ;

- ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਣ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿਕਾਇਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਹਿਕਾਇਤੀ ਊਰਜਾ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਪਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ;
 - ਵਿਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਪਾਵਰ ਪੈਦਾ ਕਰਣ ਲਈ ਸਰਪਲਸ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਪਸ਼ਿਸ਼ਟੋਂ ਦੀ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ;
 - ਕਟਾਈ ਉਪਰਾਂਤ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਲਿਆਉਣ , ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਾਂ , ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਵਧਰਨ ਅਤੇ ਉਪੋਤਪਾਦੋਂ ਦੀ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ;
 - ਉਤਪਾਦਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਰੇਬੇਟਿਕਸ ਅਤੇ ਡਰੇਨ ਦਾ ਅਤੇ ਖਾਦਿਅ ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟਰੋਮੈਗਨੇਟਿਕ ਵੇਵਸ ਦਾ ਅਨੁਪ੍ਰਯੋਗ ;
 - ਕੁਦਰਤੀ ਰਾਲ ਅਤੇ ਗੋਂਦ ਦਾ ਫਸਲੋੱਤਰ ਪਰਬੰਧਨ ; ਕੁਦਰਤੀ ਰੇਸ਼ਾ ਦਾ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ਣ , ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਣ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਵਧਰਨ ;
 - ਕਾਰਿਆਪਰਕ / ਨਿਊਟਰਾਸਿਊਟਿਕਲਸ ਖਾਦਿਅ ਅਤੇ ਇੰਟੇਲੀਜੇਂਟ ਪੈਕੇਜਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦਾ ਸਿਰਜਣ
- ਉਪਲਬਧਿਆਂ
- 300 ਪ੍ਰੋਦਯੋਗਿਕੀਆਂ ਦਾ ਵਿਆਵਸਾਈਕਰਣ / ਲਾਇਸੇਂਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
 - 142 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਣ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਸਿਰਜਣ
 - ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨੈਨਾਂ ਸੇਲੁਲੋਜ ਸੰਇਤਰ ਸਥਾਪਤ
 - ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਣ ਵਾਲਾ ਪਾਵਰ ਸੰਇਤਰ ਸਥਾਪਤ
 - 59 ਖਾਦਿਅ ਪ੍ਰੀਖਿਆਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂਮੰਜੂਰ
 - 4 ਰੇਫਰਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂਦਾ ਸਿਰਜਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
 - ਭਾਰਤ ਲਈ ਕਟਾਈ ਉਪਰਾਂਤ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਦੋ ਵਾਰ ਆਕਲਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
 - ਭੰਡਾਰਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਆਕਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
 - ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਮੇਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ
 - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜੈਵ ਸੂਚਨਾਪ੍ਰਣਾਲੀ ਗਰਿਡ (NABG) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

- ਭਾਕ੍ਰਿਅਨੁਪ ਵਿੱਚ ਏਮਆਈਏਸ ਅਤੇ ਏਫਏਮਏਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪਹਿਲ
- ਭਾਕ੍ਰਿਅਨੁਪ ਈਆਰਪੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਕਰਿਆਵਲਿਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਭਾਵੀ ਯੋਜਨਾ (ਅਗਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਯੋਜਨਾ)

- ਬਿਹਤਰ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਨਾਏ ਰੱਖਣਾ ;
- ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ - ਉਪਰਾਂਤ ਯਾਂਤਰਿਕੀਕਰਣ ਦੇ ਜਲਦੀ ਪੱਧਰ ਲਈ ਸੀਆਈਏਈ ਅਤੇ ਸੀਆਈਪੀਏਚਈਟੀ ਦੇ ਦਸ ਖੇਤਰੀ ਕੇਂਦਰ
- ਪੇਂਡੂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਯੁਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਸਕਤ ਬਣਾਉਣ ਹੇਤੁ @ 200 ਖਾਦਿਅ ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਣ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਇੰਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ
- ਪੇਂਡੂ ਯੁਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਸਕਤ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਵਰੋਜਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਣ ਹੇਤੁ @ 200 ਫਾਰਮ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਖਰਖਾਵ ਅਧਿਆਪਨ ਕੇਂਦਰ
- ਖੇਤਰੀ ਫਸਲਾਂ ਲਈ @ 60 ਲਘੂ ਫਾਰਮ ਯਾਂਤਰਿਕੀਕਰਣ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਕੇਂਦਰ

ਪਸ਼ੂ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਭਾਗ

ਭਾ . ਕ੍ਰਿ . ਅਨੁ . ਪ . ਦਾ ਪਸ਼ੂ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਭਾਗ 18 ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜੁੜਿਆ ਖੇਤਰੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਕਾਰਿਆਕਲਾਪਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮੰਵਲਿਨ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਉਪ ਮਹਾਨਿਦੇਸ਼ਕ (ਪਸ਼ੂ ਵਿਗਿਆਨ) , ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਹਾਇਕ ਮਹਾਨਿਦੇਸ਼ਕ , ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਸ਼ੂ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਨਨ ਪਸ਼ੂ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪੋਸਣਾ ਅਤੇ ਕਾਰਿਆਕ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਫਰਜ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ । ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵੀ ਇਸ ਸੰਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਾਰਿਆਰਤ ਹਨ । ਇਸ ਸੰਭਾਗ ਦੇ ਤਹਿਤ 2 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਡੀਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੀ ਹਨ ; ਇਹੀ ਨਹੀਂ 5 ਕੇਂਦਰੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਿਊਰੋ , 4 ਪ੍ਰਾਯੋਜਨਾ ਨਿਦੇਸ਼ਾਲਏ ਅਤੇ 6 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਇਸ ਸੰਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ । ਇਸ

ਸੰਭਾਗ ਦੁਆਰਾ 7 ਸੰਪੂਰਣ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਅਨੁਸੰਧਾਨਪ੍ਰਾਯੋਜਨਵਾਂ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ 8 ਨੈੱਟਵਰਕ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਮੰਵਦਿਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ 4 ਆਊਟਰੀਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ 3 ਮੇਗਾ ਸੀਡ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਮੁਰਗੀ , ਗੁੱਝੀ ਗੱਲ , ਸੂਰ) ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਭੱਜਿਆ ਵਿੱਚ ਭਾ . ਕਿ . ਅਨੁ . ਪ . ਸੰਸਥਾਨਾਂ , ਰਾਜ ਖੇਤੀਬਾੜੀ / ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲਯੋਂ ਅਤੇ ਗੈਰ - ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਿਜਲਟ ਫਰੇਮਵਰਕ ਡਾਕਿਊਮੈਂਟ (ਆਰਏਫਡੀ ਸਮੰਵਦਿਨ ਇਕਾਈ , ਡੇਅਰ / ਭਾ . ਕਿ . ਅਨੁ . ਪ .) ਦਾ ਸਮੰਵਦਿਨ ਵੀ ਇਸ ਸੰਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਕਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ , ਆਰਏਫਡੀ ਸਮੰਵਦਿਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ। ਭਾ . ਕਿ . ਅਨੁ . ਪ . ਮੁੱਖਆਲਾ ਦੇ ਸਬਜੈਕਟ ਮੁੱਦਾ ਡਿਵਿਜਨ (ਸੰਸਾਧਨ ਕੇਂਦਰ) ਅਤੇ ਸੰਸਾਧਨ ਉਪ ਕੇਂਦਰਾਂ (ਸੰਸਥਾਨਾਂ) ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਰਏਫਡੀ ਦੇ ਸਮਯਾਨੁਕੂਲ ਤਿਆਰ ਕਰਣ , ਹਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਸਿਟਿਜਨ ਚਾਰਟਰ ਤਿਆਰ ਕਰਣ , ਨੀਤੀਗਤ ਯੋਜਨਾ (2011 - 16) , ਸੰਸਾਧਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਮਾਸਿਕ , ਅੱਧ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਅਤੇ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਉਪਲੱਬਧੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੱਤਰੇਤ , ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਰਫੋਰਮੈਂਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਡਿਵਿਜਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਭਾਗ ਭੇਜਦਾ ਹੈ।

ਵਿਜਨ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਖਾਦਿਅ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਣ ਲਈ ਪਸ਼ੁਧਨ ਅਤੇ ਮੁਰਗੀਪਾਲਨ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਣਾ , ਮੁਨਾਫ਼ਾ , ਪ੍ਰਤੀਸਪਰਧਾ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊਪਨ ਨੂੰ ਬਨਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਕਾਸ।

ਮਿਸ਼ਨ

ਪਸ਼ੁਧਨ ਅਤੇ ਮੁਰਗੀਪਾਲਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਿਆਰਤ ਅਤੇ ਉਭਰਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਆਧਾਰਿਤ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ , ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਣਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਣਾ।

ਅਗੇਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ

- ਦੇਸੀ ਪਸ਼ੁਧਨ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲੀਕੇਊਲਰ ਸਿਗਨੇਚਰਸ
- ਪ੍ਰਜਨਨ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਭਰੂਣੀਏ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ

- ਰੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ ਚਿਹਨਕ ਸਹਾਇਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੁਆਰਾ ਆਨੁਵੰਸ਼ਿਕ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਤਾ ਵਧਾਣਾ
- ਮੱਝ ਅਤੇ ਬਕਰੀ ਜੀਨੋਮਿਕਸ
- ਪਸ਼ੂ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਸਟੇਮ ਕੋਸ਼ਿਕਾ ਅਨੁਸੰਧਾਨ
- ਨਿਮਨ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਅਪਸ਼ਿਸਟ ਦਾ ਇਸ ਵਿਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਟਰੇ ਤਰੀਕੇ ਵਲੋਂ ਵਰਤੇ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ
- ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਸੂਕਸ਼ਮਪੋਸ਼ਣ ਪੱਧਰ ਆਕਲਨ ਲਈ ਬਾਐਕੋਮਿਕਲ ਮਾਰਕੇ
- ਨਿਊਟਰੀਜੀਨੋਮਿਕਸ , ਨਿਊਟਰਾਸਿਊਟੀਕਲ , ਫੰਕਸ਼ਨਲ ਫੂਡ
- ਪੋਸ਼ਣ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਬਾਐਟਿਕਸ / ਪ੍ਰੀਬਾਐਟਿਕਸ
- ਪਸ਼ੂਧਨ ਵਲੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਣਾ
- ਸ਼ੈਲਟਰ ਪਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲ ਰਣਨੀਤੀ
- ਬਾਐਟੈਕ ਅਤੇ ਨੈਨੋਟੈਕ ਟੂਲਸ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਰੋਗਾਂ ਲਈ ਨੈਦਾਨਿਕ ਅਤੇ ਬਚਾਵ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਣਾ
- ਡੀਏਨਏ ਵੈਕਸੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਣਾ
- ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਜੀਵਿਤੀਤਾ ਪ੍ਰਾਣਿਰੂਜਾ (ਜੂਨੇਟਿਕ) ਰੋਗ
- ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਦਵਾਇਯਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਫਾਰਮਾਕੋਜੀਨੀਮਿਕਸ
- ਫਾਰਮਾਸਿਊਟਿਕਲ / ਨਿਊਟਰਾਸਿਊਟਿਕਲ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਪਰਾਜੀਨੀ ਮੁਰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸੂਰ
- ਅਜੈਵਿਕ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਆਣਵਿਕ ਚਿਹਨਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਏਲੀਲ ਮਾਇਨਿੰਗ
- ਪਰਿਆਵਰਣੀਏ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ ; ਮਾਇਕੋਟਾਕਸਿਨ ਅਤੇ ਡਰਗ ਰਹਿੰਦ ਖੂਹੰਦ ਦਾ ਅਪਸ਼ਿਸਟ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।
- ਪਸ਼ੂਧਨ ਅਤੇ ਮੁਰਗੀ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸੰਵਰਧਨ , ਸੇਲਫ ਲਾਇਫ ਵਧਾਣਾ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ

ਸਮਰੱਥਾ

ਮਾਨਵਸ਼ਕਤੀ

ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਕੁਲ ਕੈਡਰ ਸਮਰੱਥਾ : 1019

ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ : 778

ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ

ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ

ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਪਸ਼ੂ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਪਸ਼ੂ , ਮੱਝ , ਗੁੱਝੀ ਗੱਲ , ਬਕਰੀ , ਸੂਰ , ਉੱਠ , ਘੋੜਾ ,
ਯਾਕ , ਮਿਥੁਨ , ਖਰਗੋਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਰਗੀਆਂ ਲਈ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਫਾਰਮ

ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ

ਪਸ਼ੂ ਆਨੁਵਾਂਸ਼ਿਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਨਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤਿਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਅਨੁਸੰਧਾਨ
ਲਈ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤਿਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ

ਜੈਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜੈਵ ਸੰਦੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ, ਨਿਊਕਲੀਇਰ ਤਕਨੀਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ, ਵੀਰਜ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਅਤੇ
ਗੁਣਵੱਤਾ ਕਾਬੂ , ਰਹਿੰਦ ਖੁਹੰਦ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ , ਖਾਣਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ , ਭਰੂਣ ਹਤਾਰੇਖਾ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ, ਆਣਵਿਕ ਜੈਵਿਕੀ
, ਰੂਮੰਥੀ ਜੈਵਪ੍ਰੋਯੋਗਿਕੀ , ਦੁਗਧ ਅਤੇ ਦੁਗਧ ਉਤਪਾਦ ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਣ ਇਕਾਈ , ਮਾਸ ਅਤੇ ਮਾਸ ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਣ
ਇਕਾਈ , ਉਨ ਪ੍ਰਸੰਸਕਰਣ ਇਕਾਈ , ਮਾਡਲ ਡੇਰੀ ਪਲਾਂਟ , ਵੈਕਸੀਨ ਉਤਪਾਦਨ ਇਕਾਈ , ਜਰਮ ਪਲਾਜਮ
ਅਤੇ ਡੀਏਨਏ ਬੈਂਕ ।

ਮਨੁੱਖ ਸੰਸਾਧਨ ਵਿਕਾਸ

ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ , ਪਸ਼ੂ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਡੇਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜੇਦਾਰ , ਪਰਾਸਨਾਤਕ ਅਤੇ
ਡਾਕਟਰੇਟ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਨੇਸ਼ਨਲ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦੇ ਡੀਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਅਨੁਸੰਧਾਨਕਰਤਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਮੀਆਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਂ - ਸਮਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਫੈਲਿਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਵੇਬਸਾਈਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਵਲੋਂ ਪਸ਼ੂ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਸੰਪਰਕ ਕਰੀਏ)

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਯੋਗ

ਜੈਵ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਮਾਲੀਕਿਊਲਰ ਬਾਇਓਲੋਜੀ ਜਿਵੇਂ ਅਦਿਅਤਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਂਕੇਤਰੀ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦੀ।

